KLIIMAMINISTEERIUM

Regionaal- ja
Põllumajandusministeerium

Teie 01.09.2023 nr 14-8/854

Meie 11.10.2023 nr 7-15/23/2697-5

Rail Balticu 1435 mm trassi Harju, Rapla ja Pärnu maakonnaplaneeringute keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi uuenduste ning täpsustuste heakskiitmine

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium esitas 01.09.2023 kirjaga nr 14-8/854 Kliimaministeeriumile heakskiitmiseks Rail Balticu 1435 mm trassi Harju, Rapla ja Pärnu maakonnaplaneeringute keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programmi uuendused ning täpsustused (edaspidi kui *KSH programmi uuendused*). KSH programmi uuendamine ja täpsustamine toimub Rail Balticu raudtee Riigikohtu poolt tühistatud trassilõikude 3A, 4A ja 4H piirkonnas.

Lähtudes haldusmenetluse seaduse (HMS) § 5 lõike 5 ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) 31.12.2011–22.03.2014 kehtinud redaktsiooni[1] § 36, § 38 lõikest 1 ja lõike 2 punktidest 1, 2 ja 5 ning § 39 lõigetest 2 ja 3, kiidab Kliimaministeerium KSH programmi uuendused heaks.

Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“ uuendamisel tuleb KSH aruande koostamisel lähtuda heakskiidetud KSH programmist, arvestades käesolevas otsuses toodut. Avalikkusele ja asutustele tuleb tagada juurdepääs ajakohastatud KSH programmile, st heakskiidetud KSH programm ja heakskiidetud KSH programmi uuendused peavad olema kättesaadavad ühtse tervikuna. Ka peab KeHJS-i kohaselt KSH aruanne sisaldama muu hulgas KSH programmi.

Otsuse põhjendused ja kaalutlused

1. Õiguslik alus ja pädevus

Vastavalt HMS § 5 lõikele 5 kohaldatakse haldusmenetlusele menetluse alguses kehtinud õigusnorme. Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas maakonnaplaneeringute koostamine Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramiseks algatati Vabariigi Valitsuse 12.04.2012 korraldusega nr 173 „Maakonnaplaneeringu koostamise algatamine Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramiseks“. Pärnu maavanem algatas

[1] RT I, 21.12.2011, 15.

maakonnaplaneeringu KSH 23.04.2012 korraldusega nr 267. Sarnased menetlustoimingud viisid läbi ka Harju ja Rapla maavanemad. Sellest tulenevalt tuleb KSH programmi uuenduste heakskiitmisel lähtuda KeHJS 31.12.2011–22.03.2014 kehtinud redaktsioonist[2].

Kliimaministeerium[3] on KeHJS § 38 lõike 1 alusel Rail Balticu maakonnaplaneeringute KSH järelevalvaja, kuna maakonnaplaneeringute elluviimisega eeldatavalt kaasnev oluline mõju võib olla piiriülene. Vabariigi Valitsuse seaduse 01.07.2023 jõustunud muudatuste, millega korraldati ümber teatud ministeeriumide pädevusjaotus, järgselt on Kliimaministeerium Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi asukoha määramine" menetluses nii arendaja[4] kui KSH järelevalvaja. Kuna vastavaid rolle täidavad Kliimaministeeriumi erinevad struktuuriüksused, siis ülesannete lahususe tõttu on otsuse objektiivsus tagatud.

KSH programmi uuenduste heakskiitmise või heakskiitmata jätmise üle otsustamiseks peab Kliimaministeerium KSH järelevalvajana hindama programmi uuenduste sisu ja KSH menetluse vastavust KeHJS-s sätestatud nõuetele.

Otsus KSH programmi uuenduste heakskiitmise üle on tehtud KeHJS § 36, § 38 lõike 1 ja lõike 2 punktide 1, 2 ja 5 ning § 39 lõigete 2 ja 3 alusel.

2. Menetluse senine käik

Vabariigi Valitsuse 12.04.2012 korraldusega nr 173 „Maakonnaplaneeringu koostamise algatamine Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramiseks" algatati Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas maakonnaplaneeringute koostamine Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramiseks. Pärnu maavanema 23.04.2012 korraldusega nr 267 algatati „Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine" keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine".

Harju, Rapla ja Pärnu maakonnaplaneeringutele koostati ühine KSH programm ning selle alusel ühine KSH aruanne. Keskkonnaministeerium kui KSH järelevalvaja kiitis programmi ja aruande heaks vastavalt 07.07.2014 kirjaga nr 11-2/14/152-45 ning 09.08.2017 kirjaga nr 7-12/17/2834-7.

Rail Balticu raudteetrassi rajamiseks kehtestati 2018. a Harju, Rapla ja Pärnu maakonnaplaneeringud „Rail Baltic raudtee trassi asukoha määramine". Riigikohus tühistas 19.05.2020 otsusega nr 3-18-529 riigihalduse ministri 13.02.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/40 „Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine" kehtestamine" kehtestatud maakonnaplaneeringu Rail Balticu raudtee trassilõikude 3A, 4A ja 4H osas, kuna Riigikohtu hinnangul tulnuks Luitemaa piirkonnas viia läbi Natura asjakohane hindamine ning arvestada selle tulemustega Rail Balticu raudtee trassi asukoha valimisel. Riigikohtu otsuse alusel Regionaal- ja Põllumajandusministeerium[5] uuendab Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine" planeerimismenetlust, sealhulgas keskkonnamõju strateegilist hindamist, vastavalt maakonnaplaneeringu ja KSH algatamise ajal kehtinud menetlusnormidele. KSH uuendamisel lähtutakse Keskkonnaministeeriumi poolt heakskiidetud KSH programmist.

---

[2] Otsuses viidatakse läbivalt KSH algatamise ajal kehtinud KeHJS-i redaktsioonile, kui ei ole täpsustatud, et viidatakse kehtivale KeHJS-le.

[3] 01.07.2023 jõustunud Vabariigi Valitsuse seaduse muudatusega korraldati Keskkonnaministeerium ümber Kliimaministeeriumiks.

[4] KSH programmi uuenduste peatükis 3.1 on arendajana nimetatud Kliimaministeerium, RB Rail AS ning Rail Baltic Estonia OÜ.

[5] 01.07.2023 jõustunud Vabariigi Valitsuse seaduse muudatusega korraldati Rahandusministeerium ümber Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiks.

Kuna Rail Balticu maakonnaplaneeringute elluviimisega võib eeldatavalt kaasneda oluline piiriülene keskkonnamõju, teavitas Keskkonnaministeerium 30.08.2013 kirjaga nr 11-2/13/6294-9 Soomet, Lätit, Leedut ja Poolat ning küsis, kas nad soovivad KSH menetluses osaleda. Mõjutatud riigina osales piiriüleses KSH menetluses Läti. Keskkonnaministeerium teavitas 29.06.2020 kirjaga nr 7-15/20/2641-4 Lätit Riigikohtu 19.05.2020 otsusest ning küsis Läti soovi kohta osaleda Pärnu maakonnaplaneeringu uuendamise KSH menetluses. Läti vastas 24.08.2020, et ei soovi osaleda piiriüleses KSH menetluses.

Rahandusministeerium taotles Keskkonnaministeeriumi nõusolekut heakskiidetud KSH programmi muudatustele 30.03.2021 kirjaga nr 14-13/2431-1[6]. Rail Balticu Pärnu maakonnaplaneeringu uuendamise planeerimise ja KSH metoodikas olulisi muudatusi ette ei nähtud; muudatused olid tehnilist laadi ning puudutasid eelkõige teavet protsessi osapoolte kohta (sealhulgas muudatused KSH koostaja ning KSH töörühma, kaasa arvatud KSH juhteksperdi osas). Keskkonnaministeerium andis nõusoleku 27.04.2021 kirjaga nr 7-15/21/1495-3[7]. Lisaks edastas Rahandusministeerium 22.06.2021 kirjaga nr 15-4/4796-1 Keskkonnaministeeriumile kooskõlastamiseks Pärnu maakonnaplaneeringu menetluse uuendamise KSH läbiviimiseks vajaliku Natura hindamise metoodika. Keskkonnaministeerium kooskõlastas Natura hindamise metoodika 26.07.2021 kirjaga nr 7-15/21/1495-7.

Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi 01.09.2023 kirjas nr 14-8/854 on selgitatud, et võrreldes heakskiidetud programmiga on KSH uuendamisel ja täiendamisel siiski vajalikud mõned tehnilised ning metoodilised täpsustused, mistõttu uuendati ja täpsustati KSH programmi. Muudatused hõlmavad eelkõige protsessi osapooli puudutavat teavet ning KSH ja Natura hindamise metoodikate uuendamist ning täpsustamist. Selleks koostati „Rail Balticu 1435 mm trassi Harju, Rapla ja Pärnu maakonnaplaneeringute keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi lisa 17“, milles esitatakse koondatult heakskiidetud KSH programmi täpsustused (erisused), millest lähtutakse Rail Balticu Pärnu maakonnaplaneeringu KSH aruande uuendamisel tühistatud trassilõikude 3A, 4A ja 4H piirkonnas. Lisa 17 moodustab terviku varem heakskiidetud KSH programmiga.

Vastavalt KeHJS § 36 lõikele 3 küsis Rahandusministeerium 19.06.2023 kirjaga nr 15-8/4400 KSH programmi uuenduste (lisa 17) kohta asjaomastelt asutustelt seisukohti. Seejärel korraldati KSH programmi uuenduste avalikustamine.

3. KSH programmi uuenduste avalikustamine

3.1. KSH programmi uuenduste avalikustamisest teatamine

KeHJS § 37 lõiked 1, 2 ja 3 sätestavad KSH programmi avalikust väljapanekust ning avaliku arutelu toimumisest teatamise tingimused ja viisid.

KSH programmi uuenduste avalikustamise teated ilmusid 19.07.2023 väljaandes Ametlikud Teadaanded ning ajalehtedes Pärnu Postimees (20.07.2023), Postimees (21.07.2023) ja Häädemeeste valla lehes „Liivaranna“ (juuli 2023). Samuti olid teated avalikkusele kättesaadavad Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Pärnu Linnavalitsuse, Saarde Vallavalitsuse ning Häädemeeste Vallavalitsuse veebilehtedel. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium saatis 19.07.2023 kirjalikud teated asjaomastele asutustele (ministeeriumid, valitsusasutused, kohalikud omavalitsused), valitsusvälistele

[6] Rahandusministeerium saatis heakskiidetud KSH programmi uuendamist täpsustava kirja 12.04.2021 (kiri nr 14-13/2431-2).

[7] Seoses Harju maakonnaplaneeringu planeerimisprotsessi käigus lisandunud trassialternatiividega taotles nõusolekut heakskiidetud KSH programmi muudatustele ka Harju Maavalitsus 09.06.2016 kirjaga nr 12-4/2226. Keskkonnaministeerium andis nõusoleku 21.06.2016 kirjaga nr 7-15/16/5931.

organisatsioonidele, riiklikele äriühingutele ning isikutele, kes on varasemalt ettepanekuid ja vastuväiteid esitanud ja/või avaldanud soovi olla kaasatud. Lisaks teavitati maaomanikke, kelle omand kattub raudteetrassi alternatiividega.

KSH programmi uuenduste avalikustamise teade sisaldas KeHJS § 37 lõikes 2 nõutud teavet.

3.2. KSH programmi uuenduste avalik väljapanek ja avalik arutelu

KeHJS § 37 lõike 3 kohaselt korraldatakse KSH programmi tutvustamiseks vähemalt 14-päevase kestusega programmi avalik väljapanek ning seejärel avalik arutelu.

KSH programmi uuenduste avalik väljapanek kestis 15 päeva, st 21.07.2023–04.08.2023. Materjaliga oli võimalik tutvuda internetis Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi veebilehel ning paberkandjal Pärnu riigimajas, Saarde Vallavalitsuses ja Häädemeeste Vallavalitsuses. Ettepanekuid, vastuväiteid ja küsimusi oli võimalik esitada Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi aadressidel.

KSH programmi uuenduste avalik arutelud toimusid 08.08.2023 Kilingi-Nõmme klubis, 09.08.2023 Häädemeeste Vallavalitsuses ning 10.08.2023 Pärnu riigimajas. Kõikidel aruteludel oli võimalik osaleda ka veebikeskkonna MS Teams vahendusel. Avalike arutelude protokollid koos osavõtjate nimekirjadega on esitatud lisas 17-2.

3.3. KSH programmi uuenduste kohta esitatud ettepanekud, vastuväited ja küsimused ning nendega arvestamine

KeHJS § 37 lõike 4 alusel on igaühel õigus KSH programmi avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu ajal tutvuda programmi ning muude asjakohaste dokumentidega, esitada programmi kohta ettepanekuid, vastuväiteid ja küsimusi ning saada neile vastuseid.

Avalikul väljapanekul KSH programmi uuenduste kohta esitatud ettepanekud, vastuväited ja küsimused koos Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi vastuskirjadega on esitatud lisas 17-1. Avalikel aruteludel esitatud küsimustele vastati kohapeal suuliselt või saadeti täiendavalt kirjalik vastus arutelu järgselt.

Lähtudes eelnevast on KSH programmi uuenduste avalikustamise menetlus olnud õiguspärane.

4. KSH juhteksperdi vastavus kehtestatud nõuetele

KSH läbiviijateks on SIA Estonian, Latvian & Lithuanian Environment (SIA ELLE) ning Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ (ELLE OÜ). KSH programmi uuenduste töörühma kuuluvad eksperdid SIA ELLE-st, ELLE OÜ-st ning teistest organisatsioonidest. Töörühma liikmed on loetletud KSH programmi uuenduste peatükis 3.3. Vajadusel ka täiendatakse töörühma koosseisu. Lisaks osaleb KSH-s planeeringu koostamise konsultant Skepast & Puhkim OÜ.

KSH juhtekspert on Toomas Pallo (ELLE OÜ). KSH juhteksperdi vastavus kehtiva KeHJS § 34 lõike 4 nõuetele on kontrollitud Keskkonnaministeeriumi nõusoleku andmisel heakskiidetud KSH programmi muudatustele (27.04.2021 kiri nr 7-15/21/1495-3). Juhteksperdi vastavust KeHJS § 34 lõikes 4 nimetatud nõuetele tõendav info on toodud KSH programmi uuenduste peatükis 3.3. Lisaks omab Toomas Pallo keskkonnamõju hindamise litsentsi (litsents nr KMH0090).

5. KSH programmi uuenduste vastavus kehtestatud nõuetele

KSH programmi sisu määrab KeHJS § 36. Keskkonnaministeerium kui KSH järelevalvaja kiitis programmi ja aruande heaks vastavalt 07.07.2014 kirjaga nr 11-2/14/152-45 ning 09.08.2017 kirjaga nr 7-12/17/2834-7. Käesoleval juhul on Regionaal- ja Põllumajandusministeerium teinud heakskiidetud KSH programmis mõned tehnilised ning metoodilised täpsustused, mis puudutavad Riigikohtu poolt tühistatud Rail Balticu raudtee trassilõikude 3A, 4A ja 4H piirkonnas keskkonnamõju strateegilist hindamist.

Kliimaministeerium on kontrollinud KSH programmi uuenduste ja KSH menetluse vastavust kehtestatud nõuetele ning leidnud, et puuduvad KeHJS § 39 lõikes 3 nimetatud programmi uuenduste heakskiitmist takistavad asjaolud ning kiidab programmi uuendused heaks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristen Michal
Kliimaminister

Rainer Persidski, 626 2973
rainer.persidski@kliimaministeerium.ee